

*Hoe de grave van Franckenborch valschelijck beklaechede Clarisse
voor keyser Otto deerste int parlament te Nimmeghen,
ende hoe de Ridder mette Swaen te
Nimmeghen aenquam.*

[21]

Hier wil ickt laten vande Ridder metter Swaen, Helias, die nu reyst nae Nimmegen byden keyser, [die van God gesonden was] om te beschermen de hertoghinne van Billoen, alst volght. Den keyser Otto¹ van Almanien, d'eerste dies naems, onder hem houdende tlant van Ardennen, van Luyc ende Namen, die hiel zijn parlament te Nimmegen, ende al die ongelijc² gedaen wert, quam voor den keyser om recht te hebben.

Zoo ghevieldt dat den grave dede voor recht roepen voor den keyser de hertoginne, ende hy wilde haer onrechtelijck onterven, ende hy zeyde valscheyt over haer. Als nu den raet des keysers al vergadert was, zo vertoonden hun de twee partijen voor recht, [die grave ende die hertoghinne met haer dochter]. Doen dede de grave zijn sake open ende beteech³ de hertoginne onrechtelijc ende zeyde datse had doen vergeven haren man, ende dat haer man was over zee geweest zonder wederkeeren dry jaer lanc, binnen welcken tijden zy gebaert heeft een dochter, ende dat die tonrecht [buten huwelijc] gewonnen was, ende dattet lant van Billoen gecomen was van zijn vaderlijcke erve, waerom hy zeyde voor zijn recht dat de hertoginne niet en mochte behouden dit hertochdom als voor haer duwarie⁴ van haren man, noch desgelijcks haer dochter, als onrechtich oor⁵ van desen hertochdom, want zy o[ne]cht⁶ is. Dit wilde hy waer doen om het hertochdom te besitten als gerechtich oor van zijnen broeder, den man der hertoginne.

De hertoginne antwoorde so zy best konde, ende zy ontkendet al

---

1. https://nl.wikipedia.org/wiki/Keizer_Otto_I_de_Grote

2. ongelijc: (groot) onrecht

3. beteech: beschuldigde

4. duwarie: 'erfenis'

5. oor: erfgename

6. o[ne]cht: buitenechtelijc

dat haer ende haer dochter op geleyt was, ende zy seyde dat hy haer eere gequetst had, ende meende daerom rechte te hebben vander schanden ende ongelijc die hy haer opleyde.

De keyser seyde: “Vrouw, [dit zijn] schandelijcke stucken [ende] zijn saken om u te dooden, ist dat ghy daer niet tegen en zijt, aengesien dat hijt toonen⁷ wil.”

De grave zeyde: “Heere, in bewijs der waerheydt zoo geve ick mijn hantschoen om te wederstaen ende daerom te kampen dattet zo is, zo ick geseyt heb, waerom zy der doot schuldich is ende en mach thertochdom niet besitten!”

Doen seyde de keyser: “Ghy ziet wat hy [u hier] doet, waerom ick hem niet weder seggen en mach. Hierom soeckt eenen ridder [die goet ghenoech is] om te kampen ende om u recht te houden dat ghy hem ontkent, ende ick sal u dach en[de] tijt gheven om u beste te doen.”

De goede vrouwe sach al om oftter ymandt waer die voor haer kampen wilde, maer zy en vant niemandt [op desen tijdt]. Hierom socht zy troost aen Godt om haer te helpen in haer recht.

Aldus waren de grave ende hertoginne int gedinge⁸ voor tparlament des keyzers tot Nimmeghen in Gelderlant, alwaert de edel ridder Helias tschepe aenquam by geleyde van de swaen, ende hy blies zijnen hooren die hem zijn vader gegeven hadde, zoo dat zijt alle hoorden die by den keyser waren. Ende sy sagen ter vensteren uut ende [sagen] een swaen een schip voortrecken, daer Helias in stont wel ghewapent als een vroom ridder toeb[e]hoorde.

Als hem de keyser te lande zach komen, was hy verwondert, want hy sach terstont den swaen metten tschepe weder keeren doen de ridder uyt was. Doen ontboodt hy den ridder voor hem te komen, ende de hertoginne sach hem ooc komen. Doe vertelde zy haerder dochter eenen droom ende zeyde: “O, mijn lieve dochter, hoort! Desen nacht heeft my ghedocht dat ic dingh[d]e tegen den grave, ende dat ick veroordeelt was ter doodt te verbarnen. Maer daer quam een vlieghende swaen die water bracht om tvier te blusschen,

---

7. toonen: aantonen, publiekelijk bewijzen

8. gedinge: rechtsgeding, proces

ende uutten water quam eenen visch, dien ontsachmen⁹ alzo dat elckerlijck beefde, daer om ick geloove dat [dese Swaene die] desen ridder [hier bracht] my zal verlossen van [dese saecke] der doot.”

Ende Helias groete heusselijc¹⁰ den keyser, ende de keyser hem weder, hem vragende hoe hy daer gekomen was.

Doen zeyde Helias: “Ic ben een arm ridder van avontueren¹¹ om u trouwelijck te dienen, haddy mijnen [armen] dienst van doen.”

De keyser zeyde: “Zijdy een ridder van avontueren, zoo hebdyt hier vonden, want siet hier de hertoginne van Billoen met haer dochter, die heeft de grave van Franckenborch beschuldicht met een oneerlijc stuc, zondich genoeg ter doot, ende om haer jonge dochter tonterven. Ende ist dat zy niemandt en vindt die voor haer kaupt om haer recht te beschermen tegen hem die den kaupt beroepen heeft voor al dit volc, zo moet zy de doot sterven ende thertochdom van Billoen sal den grave toekomen. Hierom [ist een schoon avontuere], indien ghy voor haer kaupten wilt, ende ghy den grave verwint, zo sal ick haer wederom vr[ij]elijck stellen in haer erve, ende ghy sult hebben haer dochter te houwelijck.”

Als Helias den keyser had hooren spreekken, aensach hy de hertoginne, die hem docht te zijn een [edel,] eerbaer vrou, ende sach de schoonheyt ende weselijckheyt¹² vander dochter, die hem wel beviel, ende badt den keyser dat hy alleen wat spreken mochte [m]et de hertoginne, dat hem geschiede. Doen nam hy de hertoginne alleen ende zeyde: “Vrou, ist dat u belijft, zoo sult ghy my sweeren de rechte waerheyt, ende ic zal [u] heden een getrouw dienaar wesen in u sake.”

Sy zeyde: “O, edel ridder, ic sweer u by den levenden God dat ick u de waerheyt segge!”

Doen zeyde Helias: “Vrouwe, byden eet die ghy my ghedaen hebt, zijdy niet schuldich deser saken?”

---

9. ontsachmen: vreesde men

10. heusselijc: beleefd, hoffelijck

11. ridder van avontueren: dolende ridder zonder eigen land die door de wereld trekt in de hoop iets of iemand tegen te komen om zo zijn positie te verbeteren.

12. weselijckheyt: uiterlijke verschijning — Middeleeuwers geloofden maar al te graag dat het uiterlijk een spiegel van het innerlijk was. De dochter ziet er van buiten prachtig uit, dus ...

Doen zeyde zy: “Neen ick! Godt moet nimmermeer mijn ziel ontfermen heb ict oyt gedacht daer ic mede beschuldicht ben.”

Doen zeyde Helias: “Vrou, zoo hebby dan vonden eenen kampioen die u eere bewaren zal, ende ic sal desen dach uwen vyandt tonderbrengen.”